

ՖՈՐՄԱՑՅԱՑ ՀՈՎՏԻՆ ԴՈՋԱ ԶՐՎԵԺԸ

Զուգեցերիոյ երկրին տարածութիւնը բաղդատմամբ ուրիշ երկիրներու՝ թէ՛ պէտ աւանաւորըր սահմանի մէջ կ'ամփոփի, բայց չկայ երկիր մը որ իրեն պէս բնութեան գեղեցիկ և հիանալի տեսարաններով զարգարուած ըլլայ: Գաղափար մը տալու համար այս երկրին զուարճալի դրիցն և տեսարանացը կը ներկայացունեմք հոս ՚ի պատկերի ֆորմացցա իտալական հովիտը, որ անկանի վալէզէ և Դիչինոյ լեռանց մէջ, և իր մէջի ջրվէժը՝ որ հելուետեան Ալպեայց առ ջրվէժներուն մէջ ամենէն մեծն և գեղեցիկն կրնայ համարուիլ: Ճանապարհորդն երկու ճամբով կրնայ երթալ առ այս ջրվէժը, որոց իւրաքանչիւրն ալ ունի իրեն առանձին եղակաւնութիւնն և գեղեցկութիւնը: Մին առևմտակողմն է, որ Հոսդանոսի հովտէն ու կրիճիոնի սառներէն, և միւսը հարավակողմը՝ որ Անդիկորի զուարճալի հովտէն կ'անցնի: Այս երկրորդ ճամբով գնացողին առջին կամաց կամաց կը սկըսին անհետանալ շագանակի ծառատունկներն, այգիներն և թզոց անտառակներն, տեղի տալով ցրտային գաւառաց տնկոց: Բայց ճանապարհորդին վրայ ամեն բանէ աւելի տպաւորութիւն ընողն այն է որ ալ չեն երևիր իտալական գեղեցիկ տուններն իրենց ծիծաղադէմ պարտէզներովն, այլ տըխուր ամայութիւն մ'է որ կը տիրէ շուրջանակի: Սակայն եթէ ճանապարհորդն սիրտ ընէ շարունակել իւր ճամբան այս տըխուր լռութեան մէջ, կը լսէ յանկարծ հեռուէն որոտման նման ձայն մը, և այնպէս կը կարծէ թէ լեռներն կը դողան. բայց որչափ յառաջէ, այս որոտման ձայնն տակաւ կը նուազի, և ահա ջրվէժ մ'է կ'ելլայ առջին, որ մեծաւ թափով 400 ոտք սեպացեալ բարձրութենէ դէպ ՚ի անդունդ կը գահավիժի:

Բայց ուղևորն տակաւին հեղեղատին ամենագեղեցիկ դիրքը հասած չէ: Դեռ աւելի դէպ ՚ի լեռան դադաթն յառա-

ջելով, վերջապէս գիւղական տնակ մը կը տեսնայ, որ և կ'երևի մեր առաջիկայ պատկերին վրայ ընթերցողին աջակողմը, և այս տնակը ճանապարհորդաց համար իջևանելու բնակարան մ'է: Երբ հոս հասնի ճանապարհորդն, ալ ջրվէժին ամենագեղեցիկ դիրքն գտած է. և տեսնելով այնքան բարձրութենէ գեղեցիկ կերպով ՚ի վար գահավիժելը, կը սքանչանայ այն հիանալի տեսարանին առջին, և չի տարակուսիր հաստատելու որ Զուգեցերի բոլոր Եւրոպիոյ, թերևս և բոլոր աշխարհիս մէջ, բնութեան տեսարանաց գեղեցկութեան մասին առաջին երկիրն է:

Պ Ա Ղ Ե Ս Տ Ի Ն ¹

ՍԱՄԱՐԻԱ

Լեւոն Գարիգին և անոր վրայի տաճարը. — Սիւրբ, Զրնորն Յակոբայ և Գերեզման Յովսէփայ. — Սամարիա կամ Սերաստիա քաղաք. — Լիզոր, Սարուն մարգագետին. — Կեսարիա Պաղեստինոյ և Սելովմ.

Ասկէ առաջ մեր խօսակցութեան նիւթն Գալիլիա գաւառն եղած էր, որուն մի առ մի երևելի քաղաքաց, գետոց, դաշտաց, լեռանց ու կրօնական և քաղաքական յիշատակարանաց վրայ խօսելնէս ետքը, կ'անցնիմք հիմա Սամարիոյ, որ և սա ոչ ինչ նուազ քան զառաջինն՝ հետաքրքրական է իր կրօնական և քաղաքական պատմութեամբը և յիշատակարաններովը:

Սամարիոյ պատմութիւնը բոլորովին կը տարբերի Պաղեստինու ուրիշ ժողովրդոց և գաւառաց պատմութենէն. և ութ և տասն դարերէ ՚ի վեր թէպէտ և իր չորս կողմը մեծամեծ քաղաքական կերպարանափոխութիւններ տեղի ունեցան, այլ Սամարիա միշտ անարատ